

Etter liste

Dato: 16.3.2016

Fylkesmannens forventninger til kommunal planlegging - 2016

Fylkesmannen vil bidra til at viktige regionale og statlige interesser kommer tydelig fram så tidlig som mulig i kommunale planprosesser. Derfor prioriterer vi å formidle nasjonal arealpolitikk gjennom å tilby kommunene dialog og veiledning i utvalgte temaer. Vi inviterer kommunene til å melde inn tema som det er ønske om å drøfte nærmere.

Det har kommet nye nasjonale forventninger til planleggingen. Det legges økt vekt på kommunenes ansvar for å ivareta nasjonale og regionale verdier og på kommunalt selvstyre. Det skal legges vekt på gode og raske planprosesser, godt kunnskapsgrunnlag og riktig lokalisering

Hovedstadregionen er et pressområde og det er viktig at boligbyggingen forsterkes på de rette stedene. Det er utarbeidet en regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus, som definerer prioriterte vekstområder. Fylkesmannen forutsetter at denne legges til grunn for kommunenes planlegging.

Bakgrunn

Med det årlige forventningsbrevet til kommunene ønsker Fylkesmannen å presisere hva som ut fra regjeringens arealpolitikk og nasjonale føringer for kommunal planlegging er viktige prioriteringer i Oslo og Akershus i 2016.

Når kommunene utarbeider og vedtar planer i tråd med nasjonale og regionale mål og ivaretar formelle krav og hensyn, kan Fylkesmannen benytte en forenklet praksis ved uttalelser til enkelte kommunale planer og dispensasjonssaker. En slik forenklet praksis gir oss mulighet til å prioritere formidling og dialog av nasjonale forventninger og viktige politikkområder, og saker der det er konflikt med vesentlige regionale eller nasjonale interesser.

Hensikten med dette brevet er å:

- klargjøre og videreformidle prioriterte nasjonale føringer for 2016
- presisere kommunens ansvar som planmyndighet
- tydeliggjøre Fylkesmannens rolle i planprosessene
- presentere en oppdatert oversikt over dokumenter med overordnede føringer innenfor Fylkesmannens fagområder (liste i vedlegg)

Nasjonale og statlige føringer for 2016

Med grunnlag i de nasjonale føringene og regjeringens årlige styringsdialog med Fylkesmannen følger her en tematisk oversikt over viktige prioriteringer og premisser for den kommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven. I vedlegget som følger dette brevet er en fullstendig oversikt over gjeldende styringsdokumenter og lovkrav innenfor de fagområdene Fylkesmannen forvalter. I tillegg viser vi til dispensasjonsveilederen utarbeidet av Fylkesmannen og Akershus fylkeskommune.

Nye nasjonale forventninger i 2015

Nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging ble vedtatt 12. juni 2015. De nasjonale forventningene er retningsgivende for regional og kommunal planlegging. Det er fylkeskommunene og kommunene som har ansvar for å finne helhetlige løsninger, der lokale forhold og lokalpolitiske interesser og hensyn ivaretas, sammen med nasjonale og viktige regionale interesser.

Noen momenter regjeringen trekker frem som viktige i planleggingen er:

- Prosessene bør bli raskere, samarbeidet bedre.
- Gode og oppdaterte kunnskapsgrunnlag skal ligge til grunn.
- God planlegging bidrar til reduserte klimagassutslipp, energiomlegging og -effektivisering.
- Riktig lokalisering av næringsvirksomhet, boliger, infrastruktur og tjenester bidrar til å få ned klimagassutslippene fra transportsektoren.
- Planleggingen tar høyde for klimaendringer.

Regional planlegging bør avklare utbyggingsmønster og hovedtrekkene i transportsystemet. Det bør trekkes langsiktige grenser mellom by- og tettstedsområder og store sammenhengende landbruks-, natur- og friluftsområder.

Kommunene må sikre høy arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkt, og ha en aktiv og helhetlig sentrumspolitikk. Det skal tilrettelegges for at transportveksten kan tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Kommunene må også sikre trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljøer, frie for skadelig støy og luftforurensning.

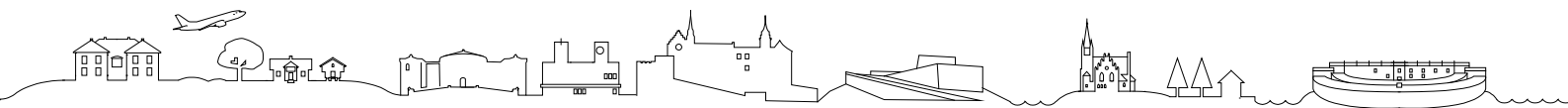
Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus

Akershus fylkesting og Oslo bystyre vedtok i desember 2015 *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus*. I planen konkretiseres føringene i den statlige areal- og transportplanleggingen for vårt område.

Noen viktige momenter ved planen:

- Definerer prioriterte vekstområder som skal ta store deler av befolkningsveksten i regionen
- Legger opp til videreutvikling av kollektivsystemer gjennom fortetting rundt utpekte, regionale byer i kollektivknutepunkter og rundt prioriterte lokale byer og tettsteder
- Realisering av planen vil begrense lokalt transportbehov og behovet for nedbygging av arealer med andre verdier (jordbruksarealer, områder viktige for naturmangfold og friluftsliv m.m.)

Den regionale planen skal legges til grunn for fylkeskommunens, kommunenes og statens planlegging og virksomhet i regionen. Fylkesmannen legger planen til grunn ved oppfølging av kommunale planer. Når kommunestyret i kommende periode skal vedta planstrategi for

kommunen (i henhold til plan- og bygningsloven § 10 – 1), forventer Fylkesmannen at handlingsprogrammet for regional plan blir fulgt, samt at retningslinjene for dimensjoneringsgrunnlag for vekst (R2 og R3) og vurderinger av områder i strid med planen (R5) følges opp.

Fortetting og langsiktig grønn grense

I nevnte handlingsprogram er det blant annet listet opp noen sentrale oppgaver knyttet til revisjon av kommuneplanens arealdel. Én av oppgavene er å definere en langsiktig grønn grense rundt de prioriterte vekstområdene. Fylkesmannen forutsetter at kommunen legger grundige faglige vurderinger til grunn for dette arbeidet. Kommunen kan også velge en utviklingsretning og peke ut områder som er særlig viktig å bevare i et langsiktig perspektiv. Det må utarbeides en analyse av vekstmulighet i eksisterende byggeområder, samt fortettings- og transformasjonspotensial i byggesonen. Eventuelle nye arealer som ønskes tatt i bruk må ha høy arealutnyttelse. Konsekvenser for miljø og samfunn må framgå av vurderingene, herunder konsekvenser for jordvern, naturmangfold, samfunnssikkerhet og folkehelse. For prioriterte steder hvor analyser viser tilstrekkelige utbyggingsmuligheter, bør langsiktig grense settes i byggesonen. Dersom det skapes forventninger om fremtidige utbyggingsmuligheter i LNF-områder, kan det føre til at landbruksarealer holdes dårligere i hevd.

For å gi kommunene konkrete verktøy i arbeidet med å sikre kvaliteten i urbane bomiljø har Fylkesmannen i samarbeid med Akershus fylkeskommune fått laget en eksempelsamling som presenterer 13 prosjekter fra ulike byer og steder i Norge. Vi tror disse eksemplene har overføringsverdi til kommunene i Oslo og Akershus.

Klimagassreduksjon og klimatilpasning

Reduksjon i klimagassutslipp, tilpasninger til endret klima og tilrettelegging for økt karbonbinding er viktige satsningsområder i kommunenes planlegging. Vellykket klimaarbeid er avhengig av innsats i alle sektorer. Kommunene bør vurdere rullering av klima- og energiplanen med konkretisering i arbeidet med kommunal planstrategi.

Stortinget har bevilget 100 millioner til klimatiltak i kommunene i 2016. Kommunene vil kunne søke støtte til gjennomføring av en rekke ulike klimagassreducerende tiltak, utredning av klimatiltak og kunnskapsoppbygging i kommunene. Det vil være en søknadsfrist før sommeren og en til høsten 2016. Informasjon om ordningen vil bli tilgjengelig på www.miljokommune.no i april/mai.

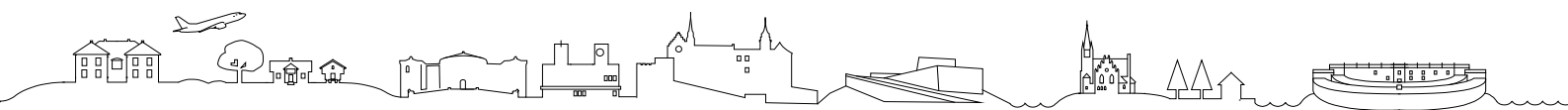
Klimatilpasninger i jordbruket

Det er laget et nytt faktagrunnlag for landbruket, se Landbruk og klimaendringer - rapport av 19.2.2016. Klimatilpasninger i jordbruket kan være vinn-vinn-tiltak som reduserer klimagassutslipp, øker karbonbinding, reduserer forurensning, forbedrer jorda og gir større avlinger.

Tilpasninger til endret klima

Det er et nasjonalt mål at samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringer (St. melding 33 -Klimatilpasning, 2013). Fylkesmannen forventer at de kommunale planstrategiene har klimatilpasning og overvann som et prioritert tema. Klimaendringene er allerede i gang. Vi kan vente oss økende og mer intens nedbør samtidig som befolkningsvekst og fortettinger gir raskere avrenning. Skadeomfanget på bygninger, infrastruktur og ytre miljø kan bli svært stort.

Det må fremover satses betydelig på forebyggende tiltak gjennom samarbeid på tvers av sektorer og etater, helhetlig planlegging og krav i planbestemmelser. Det forventes at overvann skal være

en naturlig del av tidlig planlegging og at det arbeides med et bedre kartgrunnlag av fordrøyningsmuligheter og flomveier til bruk i bestemmelsene. Fylkesmannen jobber sammen med kommunene for å få til et bedre grunnlag enn det kommunene har i dag. Klimatilpasning må også innarbeides i kommunens overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser.

Samfunnssikkerhet

Fylkesmannen minner om kravet til risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser), herunder grunnundersøkelser, som følger av plan- og bygningsloven med forskrifter. Vi registrerer at det er et stort antall reguleringsplaner som legges ut til offentlig ettersyn med mangelfulle ROS-analyser. Økende utfordringer som følge av klimaendringer og krevende grunnforhold i deler av regionen må følges opp i kommunenes planlegging. Vi er bekymret for den manglende implementeringen av undersøkelser, blant annet når det gjelder områdestabilitet. Kommuner med marine avsetninger må være oppmerksom på endringen i Norges vassdrags- og energidirektorats regelverk fra mai 2014.

Jordvern, kulturlandskap og landbrukets samfunnsbidrag

Stortinget vedtok i 2015 å skjerpe det nasjonale jordvernmålet, og det er tidligere vedtatt at matproduksjonen skal øke. Akershus har en femtedel av landets kornareal, og er landets største kornfylke. Med få unntak har den dyrka og dyrkbare jorda her god kvalitet for matkorndyrking og derfor stor betydning for nasjonal matforsyning og matberedskap. Også Oslo har verdifulle matproduserende arealer og kulturlandskap.

Alternativer til utbygging på dyrka og dyrkbar jord skal vurderes og vektlegges i arealplanleggingen. Kommunene har et ansvar for å legge til rette for å øke nasjonal matproduksjon. Landbruksfaglig kompetanse må benyttes i areal- og samfunnsplanleggingen. Oppfølging av mål for jordvern og matproduksjon forutsetter at kommunene har gode rapporteringsrutiner i KOSTRA.

Kommunene oppfordres til å innarbeide strategier for landbruk og landbruksbasert næringsutvikling i planstrategi og i overordna planer. Følgende strategier og planer er nylig utarbeidet hos Fylkesmannen:

- Strategisk plan for skogbruket i Oslo og Akershus 2016 – 2019 skal vedtas tidlig i 2016 etter høring i kommunene.
- Ny handlingsplan for regional næringsutvikling i landbruket er vedtatt i 2016.

Fylkesmannen tilbyr å holde kurs for kommunens administrasjon og nye kommunepolitikere om landbruk og jordvern. Dette er en oppfølging av ny nasjonal jordvernstrategi, vedtatt av Stortinget 8.12.2015.

Biologisk mangfold og betydningen av sammenhengende blå/grønn-struktur

Oslo og Akershus har et rikt biologisk mangfold. I november 2015 kom ny Rødliste for arter som viser at Oslo og Akershus er den delen av landet med flest truede arter (872 arter).

Arealendringer i form av fysiske inngrep er den klart største påvirkningsfaktoren. Arter er avhengige av sammenhengende eller nærliggende leveområder for å kunne forflytte seg, utveksle genmateriale og overleve i et langsiktig perspektiv. Stortingsmeldingen *Natur for livet* ble lagt frem av regjeringen i desember 2015. Her påpekes det at grønn infrastruktur ikke bare er nødvendig for naturmangfoldet, men også er verdifull for mennesker som flomdemper og i friluftsliv. Vi vil be kommunene være spesielt oppmerksom på dette i planleggingen og sikre en sammenhengende struktur av grønne naturområder og vannveienes økologiske funksjon.

Fylkesmannen vektlegger også strandsonen og markaområdene som regionalt viktige arealer for friluftsliv og naturopplevelse.

Rapporten fra Fylkesmannen om kartleggingsstatus for viktige naturtyper i Oslo og Akershus gir oversikt over tilgjengelig kunnskapsgrunnlag i kommunene. Fremtidig naturtypekartlegging vil skje i henhold til ny metode – Natur i Norge (NiN). Miljødirektoratet har under utarbeidelse et system for verdivurdering av NiN-lokaliteter. Inntil dette kommer på plass vil naturtypekartlegging som gjennomføres i forbindelse med arealplanlegging i plansammenheng etter KU-forskriften skje i henhold til DN håndbok 13.

Naturmangfoldloven

Etter at naturmangfoldloven trådte i kraft stilles det strengere krav til kommunen som planmyndighet. Når kommunen skal vedta en reguleringsplan skal naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn, slik det framgår av § 7. Vurdering og vektlegging av prinsippene vil kunne variere etter hvor godt kunnskapsgrunnlaget i området er, hvilke naturverdier som finnes i området, samt hvilke samfunnsinteresser som gjør seg gjeldende i og rundt planområdet. Prinsippene skal tillegges større vekt i enkelte tilfeller, for eksempel dersom et planvedtak berører sjeldne naturtyper eller arter Norge har et særlig ansvar for. Dette vil stille strenge krav til kommunens begrunnelses- og utredningsplikt, og kan medføre at en plan blir kjent ugyldig dersom vurderingen ikke er tilfredsstillende.

Kommunene må dokumentere at alternative lokaliseringer av et planområde er vurdert. Dersom det er mulig å velge en lokalisering som fører til mindre skade på naturmangfoldet, og den lokaliseringen vil gi en like god eller tilnærmet like god løsning for miljø og samfunn, bør dette være et tungtveiende argument for kommunen ved lokalisering av et tiltak.

Fylkesmannen vil følge opp at den samlede forvaltningen av et område er i samsvar med retningslinjene i naturmangfoldloven.

Vannforvaltning

Vannforvaltningsplanen for Glommaregionen for perioden 2015- 2021 er nå vedtatt, og skal legges til grunn for kommunal og statlig planlegging samt virksomhet i regionen. Kommunen har gjennom de lokale tiltaksanalysene i vannområdene vurdert tiltak innenfor i eget sektoransvar og tatt opp de viktigste utfordringene for vannmiljøet i egen kommune. Gjennomføringen av de planlagte tiltakene vil bidra til å nå de høye vannkvalitetsmålene om god økologisk og kjemisk tilstand i 2021.

Masseforvaltning og fremmede arter

Akershus fylkeskommune har sendt regional plan for masseforvaltning på høring. Hensynet til jordvern, matproduksjon, kulturlandskap, naturmangfold og forurensningsfare må vurderes grundig i alle slike saker. Faren for erosjon og avrenning er stor ved oppfylling av masser. Fylkesmannen mener at dyrka jord ikke skal brukes til massemtak. Potensial for matproduksjon kan bli redusert i lang tid på oppfylte areal.

Flytting av masser er en viktig årsak til utilsiktet spredning av fremmede organismer. I januar 2016 trådte forskrift om fremmede organismer i kraft (naturmangfoldloven kapittel IV). Fremmede organismers påvirkning på truede arter er økende og Fylkesmannen ber kommunene være spesielt være oppmerksom på dette.

Folkehelse i planarbeidet

Fylkesmannen vil legge vekt på at kommunen ivaretar folkehelseperspektivet i både samfunns- og arealdelen av kommuneplanen, og at mål, strategier og tiltak har grunnlag i de utfordringer kommunen står overfor. Morgensdagens helse- og omsorgsutfordringer på ulike nivå i tiltakskjeden bør også fremkomme, og konkretiseres i både handlingsprogrammet, og i lokale helse- og omsorgsplaner som del av det helhetlige kommuneplanarbeidet.

Vi forventer at kommunen legger det fireårige oversiktsdokumentet, samt det løpende oversiktsarbeidet til grunn for drøfting av konsekvenser, årsaksforhold og prioriteringer i den kommende planstrategien, jf. Plan- og bygningsloven § 10-1 og folkehelseloven §§ 5 og 6.

Barn og unge

Kommunen må ivareta barn og unges interesser i planarbeid, og den enkelte kommune har ansvar for dette gjennom føringene i barnekonvensjonen, plan- og bygningsloven og de rikspolitiske retningslinjene.

Barn og unges interesser blir regelmessig sterkt berørt av kommunale planer, og det er essensielt at de blir hørt. Kommunen bør organisere planprosessen slik at barn og unge involveres og får fremmet sine synspunkter. Barn og unge er sjelden rettighetshavere i formell forstand og mangler gjerne ressurser til å uttale seg på egenhånd. Mange kommuner har gode prosesser for involvering via skoler, barne- og ungdomsråd, ungdommens kommunestyre og organisasjoner. De kommuner som ikke har dette, oppfordres til å ta lærdom av kommuner som sikrer barn og unges medvirkningsrett.

Dersom det oppstår konflikt om et areal, skal barns interesser gå foran andre interesser, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008). Dette betyr ikke at hensynet til barnets beste vil være det mest tungtveiende i alle vurderinger, men kommunen bør vise tydelig at vurderingen er gjort dersom utbygging planlegges på en måte som kan virke negativt inn på barn og unges interesser. Vurderingen bør for eksempel gjøres dersom det planlegges boliger langt unna skoler eller i områder med ufremkommelige veier, slik at barna som flytter inn vil få lange og utrygge skoleveier. Ved fortetting er det viktig at kommunen er svært bevisst på at nødvendige uterom og grøntarealer må bestå for at barn skal kunne utfolde seg i trygg lek i sitt nærområde.

Kommunereform

Fylkesmannen har sendt kommunene ved ordfører og kommunestyre et eget forventningsbrev om kommunereformarbeidet datert 14.1.2016. Forventningen til kommunereformen i storbyene er større kommuner med styrket lokaldemokrati og større evne til å sikre helhetlig samfunnsutvikling. De nye kommunestyrene har parallelt med reformarbeidet ett år på seg til å utarbeide en ny kommunal planstrategi, jf. brev av 29.4.2015 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til kommunene og fylkeskommunene. Det er viktig at planstrategiarbeidet i hver enkelt kommune ses i sammenheng med kommunereformen.

Endringer i plan- og bygningsloven som følge av flyktnings situasjonen

Regjeringen har vedtatt en ny, midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven for innkvartering av personer som søker beskyttelse (asylsøkere). Formålet med forskriften er å sikre rask etablering av midlertidige mottak for asylsøkere og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere. Denne er gyldig frem til 30.06.2016.

Kommunens ansvar som planmyndighet

Kommunen er planmyndighet og har ansvar for å vedta samfunns- og arealplaner i henhold til plan- og bygningsloven. Det er en forutsetning at planene kommunen vedtar er innenfor rammene av gjeldende statlig politikk.

Kommunen har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet. Feil i saksbehandlingen av arealplaner, manglende konsekvensutredning og feil utforming av plankart og bestemmelser kan føre til at planvedtak blir ugyldig. Dette kan skape problemer ved gjennomføring av planene, og i sin ytterste konsekvens føre til erstatningsansvar.

I henhold til både plan- og bygningsloven og folkehelseloven er det kommunens ansvar å sørge for å ha tilgang til nødvendig faglig kompetanse, og dermed sikre at planleggingen utføres med god kvalitet. En stor andel av reguleringsplanene blir fremmet som private planforslag. Det er derfor viktig at kommunen sørger for at de som tar initiativet til og skal utarbeide private planforslag er kjent med de overordnede føringene og lovpålagte formelle krav, for eksempel gjennom oppstartsmøte.

Plan- og bygningslovens krav til planprogram, planbeskrivelse, risiko- og sårbarhetsanalyser og konsekvensutredninger skal sikre god kvalitet i de kommunale planene. Nødvendig og viktig kunnskap skal innhentes og ulike hensyn må avveies før det fattes bindende planvedtak. Kommunene har en viktig rolle i å sikre kvaliteten på faktagrunnlaget og vurderingene i planforslag som legges ut til offentlig ettersyn. Dette gjelder også planforslag som fremmes av private.

I plan- og bygningsloven er adgangen til å gi dispensasjon fra planer begrenset. Fylkesmannen forventer at kommunene tilpasser sin praksis i tråd med dette. Vi anbefaler at vår dispensasjonsveileder brukes i saksbehandlingen. Dispensasjoner etter plan- og bygningsloven (PBL) i LNF-områder og regulering der jordloven fortsatt gjelder, krever også vedtak i kommunen om fradeling og /eller omdisponering etter jordloven §§ 9 og 12.

Fylkesmannens rolle

Fylkesmannen skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer følges opp i kommunale planer.

Vi tilbyr faglig veiledning for kommunenes planadministrasjon, både i form av fagseminar og direkte kontakt med enkeltkommuner. I 2016 vil vi ha et særlig fokus på oppfølging av regional plan for areal og transport, samt på hvordan hensynet til klimatilpasning kan innarbeides i kommunale og regionale planer.

Fylkesmannen inviterer kommunene til å komme med innspill til fagtemaer det er behov for å ta opp i dialogmøter eller ved faglig veiledning. Ved planbehandling er Fylkesmannens hovedfokus å ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser på de viktige politikkområdene.

Reguleringsplaner som er i samsvar med kommuneplanen og som ikke utfordrer lovkrav eller vesentlige regionale eller nasjonale interesser, besvares med enkle standardbrev. Innsigelse til kommunale planer kan bli brukt når det er nødvendig for å sikre at kommunene ikke vedtar planer i strid med nasjonale eller vesentlige regionale interesser, og tidlig dialog ikke har nådd frem. Innsigelse skal begrunnes konkret ut fra nasjonale og regionale mål, retningslinjer og

rammer, jf. liste i vedlegg. Fylkesmannen vil unngå å overprøve kommunestyrets politiske skjønn i forhold av lokal betydning.

For å kunne tilpasse nasjonale føringer til forholdene i Oslo og Akershus, vil vi bidra aktivt i regionale planprosesser i samarbeid med fylkeskommunen. Kommunene er ansvarlig planmyndighet - det er ikke Fylkesmannens oppgave å kontrollere lovligheten av kommunale planer. Ved offentlig ettersyn av planforslag vil vi kun påpeke juridiske feil og mangler dersom det har betydning for ivaretagelsen av nasjonale eller vesentlige regionale interesser som vi skal ivareta.

Fylkesmannen har forståelse for at kommunene kan ha behov for å avklare juridiske problemstillinger i kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner. Vi anbefaler at kommunene sørger for å avklare juridiske spørsmål i god tid før offentlig ettersyn. En framgangsmåte er å bruke Kommunal- og moderniseringsdepartementets internettjeneste på www.planlegging.no. Her finnes det *Spørsmål og svar til ny plan- og bygningslov*, og kommentarer til lovens bestemmelser. Veiviseren i kommunal planlegging på nettstedet www.miljokommune.no gir svar på spørsmål om utarbeidelse av planer og konsekvensutredninger.

Vi ser fram til et fortsatt godt og konstruktivt samarbeid!

Med hilsen

Valgerd Svarstad Haugland
Fylkesmann

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Kopi til:

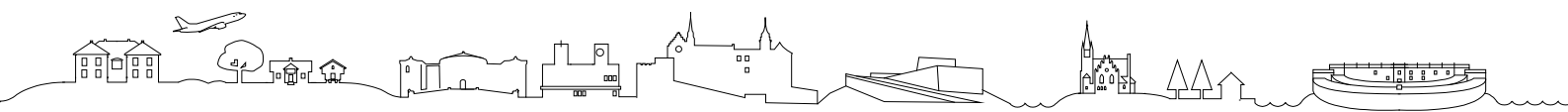
Statens vegvesen,	Postboks 342 Økern	0513	Oslo
Jernbaneverket	Pb. 4350	2308	Hamar
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
Akershus fylkeskommune	Postboks 1200 Sentrum	0107	Oslo

Mottakere:

Nes kommune	Postboks 114	2151	ÅRNES
Oslo kommune	Rådhuset	0037	Oslo
Sørums kommune	Postboks 113	1921	Sørumsand
Eidsvoll kommune	Rådhusgata 1	2080	Eidsvoll
Asker kommune	Postboks 353	1372	Asker
Lørenskog kommune	Rådhuset	1470	Lørenskog
Hurdal kommune	Minneåsvegen 3	2090	Hurdal
Fet kommune	Postboks 100	1901	Fetsund

Frogn kommune	Postboks 10	1441	DRØBAK
Nesodden kommune	Postboks 123	1451	Nesoddtangen
Aurskog-Høland kommune	Rådhusveien 3	1940	Bjørkelangen
Skedsmo kommune	Postboks 313	2001	Lillestrøm
Nannestad kommune	Teiealleen 31	2030	Nannestad
Bærum kommune	Pb 700	1304	Sandvika
Ski kommune	Postboks 3010	1402	Ski
Nittedal kommune	Postboks 63	1483	HAGAN
Vestby kommune	Postboks 144	1541	VESTBY
Ås kommune	Postboks 195	1431	Ås
Oppegård kommune	Postboks 510	1411	Kolbotn
Ullensaker kommune	Postboks 470	2051	Jessheim
Gjerdrum kommune	Postboks 10	2024	Gjerdrum
Enebakk kommune	Prestegårdsveien 4	1912	Enebakk
Rælingen kommune	Postboks 100	2025	Fjordingby

VEDLEGG

Overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor Fylkesmannens ansvarsområde

Dette vedlegget er lagt ut på Fylkesmannens internettsider www.fylkesmannen.no og vil bli fortløpende oppdatert når det foreligger nye eller endrede føringer.

Oversikt over plan- og bygningsloven med forskrifter, retningslinjer, rundskriv og veiledning er tilgjengelig på internettsiden www.planlegging.no.

All offentlig veiledning i kommunal planlegging og miljøforvaltning er samlet på nettstedet <http://www.miljokommune.no/>.

Plan- og bygningsloven

Krav til planleggingen gitt direkte i loven:

- Prinsippet om universell utforming.
- Hensynet til barn og unges oppvekstvilkår.
- Estetisk utforming av omgivelsene.
- I 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap med mer.
- Byggeforbud i 100-metersbeltet langs sjøen.
- Langs vassdrag som har betydning for natur-, kulturmiljø- og friluftsinnteresser skal det i kommuneplanen fastsettes en byggeforbudsgrense på inntil 100 meter.
- Sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer.
- Fremme befolkningens helse og motvirke sosiale forskjeller.
- Ta klimahensyn gjennom løsninger for energiforsyning og transport.
- Fremme samfunnsikkerhet ved å forbygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur med mer.

Generelle utredningskrav gitt direkte i loven:

- Krav om planprogram ved varsling av planoppstart for alle planer som kan ha vesentlig virkning for miljø og samfunn.
- Ved offentlig ettersyn skal alle planforslag ha en planbeskrivelse som bl.a. beskriver planens virkninger og forholdet til rammer og retningslinjer som gjelder for området.
- Krav om risiko- og sårbarhetsanalyse ved utarbeidelse av planer for utbygging.
- Forskrifter etter plan- og bygningsloven
- Forskrift om kart, stadfestet informasjon, arealformål og kommunalt planregister, 26.6.2009
- Forskrift om konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven, 19.12.2014

Generelle føringer

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, kgl.res. 24.6.2011
- Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus vedtatt 14.12.2016/16.12.2016
- "Fylkesmannens rolle i arbeidet med å sikre tilstrekkelig boligbygging", brev av 31.8.2012 fra Miljøvernministeren, www.planlegging.no
- Dispensasjonsveileder, Fylkesmannen i Oslo og Akershus/Akershus fylkeskommunen, januar 2014, www.fylkesmannen.no/Oslo-og-Akershus/Plan-og-bygg/

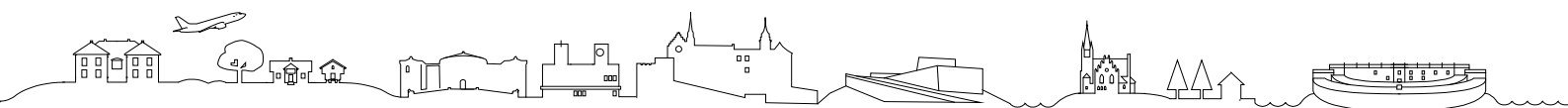

Miljøvern

- Meld.St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold.
- Norsk rødliste for arter 2015 (www.artsdatabanken.no)
- NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder- Som problem og ressurs
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging, 26.09.2014
- Meld. St 13 (2014-2015) Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU, samt Stortingets behandling
- Meld. St. 21 (2011-2012) Norsk klimapolitikk
- Meld. St. 33 (2012-2013) Klimatilpasning i Norge
- Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene, 4.9.2009
- ”Klimakur”, klimautslippsreduksjoner mot 2010, www.klimakur.no
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, 25.3.2011
- Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre, 27.6.2008
- Fylkesdelplan for handelsvirksomhet, service og senterstruktur, 2001 www.akershus.no
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen, T- 1442
- Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging, T-1520
- Naturmangfoldloven, av 19.6 2009, www.dirnat.no/naturmangfoldloven/
- Markaloven, av 6.6.2009
- Den europeiske landskapskonvensjonen, T-1475
- Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag, T-1082

Landbruk

- Jordloven og skogbruksloven, samt forskrifter og rundskriv, www.lovdata.no, Landbruks- og matdepartementet på www.regjeringen.no og Landbruksdirektoratet www.landbruksdirektoratet.no
- Konsekvensutredning for tiltak etter sektorlover av 19.12.2014, se www.lovdata.no
- Innst. 56 S (2015-2016) Innstilling fra næringskomiteen om nasjonal jordvernstrategi. www.stortinget.no og Prop.127 S (2014-2015) – vedlegg 4 Nasjonal jordvernstrategi
- Meld. St. 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken, www.regjeringen.no
- Prop. 1 S (2015-2016) Landbruks- og matdepartementet
- Landbruk og klimaendringer, rapport fra arbeidsgruppe av 19.2.2016 samt Vedlegg: Utredning om landbrukets utfordringer i møte med klimaendringene, fagnotater som underlag for arbeidsgruppens hovedrapport. Bioenergi - se Innovasjon Norge.
- Veileder/rundskriv T-1443: ”Plan- og bygningsloven og landbruk pluss”, www.lmd.dep.no
- Veileder: ”Temaveileder: Landbruk og planlegging etter plan- og bygningsloven” på www.planlegging.no eller www.slf.dep.no
- Omdisponering av dyrka og dyrkbart areal etter plan- og bygningslov og jordlov, KOSTRA-rapportering. Hjelpeskjema er sendt kommunen fra Fylkesmannen. Se www.nibio.no
- Landbruksdirektoratets nettsider: <https://www.slf.dep.no/no/miljo-og-okologisk/areal-og-jordvern/jordvern>
- Strategiplan for skogbruk i Oslo og Akershus 2016-2019, se <https://www.fylkesmannen.no/Oslo-og-Akershus/Landbruk-og-mat/Skogbruk/> og Akershus fylkeskommune
- *Nytt handlingsprogram for regionalt næringsprogram. Regionalt bygdeutviklingsprogram, herunder Regionalt næringsprogram, Regionalt miljøprogram*

og *Regionalt skog- og klimaprogram*. se www.fylkesmannen.no/Oslo-og-Akershus/Landbruk-og-mat/Naringsutvikling

- ”Verdiskapingsanalyse for landbruk, næringsmiddel- og skogindustri i Oslo og Akershus – kornkammer under press”, rapport 7 – 2013 Agrianalyse. www.fylkesmannen.no/Oslo-og-Akershus/Landbruk-og-mat/Naringsutvikling

Samfunnssikkerhet

- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) av 25.6.2010.
- Forskrift om kommunal beredskapsplikt, av 22.08.2011. <http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-08-22-894>
- Veiledning til forskrift om kommunal beredskapsplikt, februar 2012. http://www.dsb.no/Global/Publikasjoner/2012/Veiledning/veiledning_forskrift_kommuna_l_beredskapsplikt.pdf
- Retningslinjer for fylkesmannens bruk av innsigelse for å ivareta samfunnssikkerhet i arealplanleggingen. <http://www.dsb.no>
- Samfunnssikkerhet i arealplanleggingen <http://www.dsb.no>
- Flaum og skredfare i arealplanar, revidert 22.5.2014. NVE <http://www.nve.no>
- Sikkerhet mot kvikkleireskred, Vurdering av områdestabilitet ved arealplanlegging og utbygging i områder med kvikkleire og andre jordarter med sprøbruddegenskaper Veileder 7/2014, NVE <http://www.nve.no>

Helse

- St. meld 19 (2014 – 2015) Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter
- St. meld. 26 (2014 – 2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet
- Meld. St. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg, Helse og omsorgsdepartementet
- Forskrift om oversikt over folkehelsen av 28.juni 2012
- Veileder IS-2110 God oversikt – en forutsetning for god helse (2013)
- St.meld. 34 (2012-2013) Folkehelsemeldingen God helse – felles ansvar
- Lov om folkehelsearbeid av 24.6.2011, www.lovdata.no
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 24.6.2011, www.lovdata.no
- St.meld. nr. 16 (2010-2011) Nasjonal helse- og omsorgsplan 2011-2015
- St.meld. nr.20 (2006 – 2007) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller
- St.meld. nr.47 (2008 -2009) Samhandlingsreformen, <http://www.regjeringen.no>
- Kommunehelse og Folkehelseprofiler: <http://khs.fhi.no>
- Folkehelse og kommuneplanlegging, Moment- og tipsliste, Helsedirektoratet 2011, www.helsedirektoratet.no
- Demensplan 2020 – Den gode dagen, Helse- og omsorgsdepartementet, www.regjeringen.no

Barn og unge

- Barn og unge og planlegging etter plan- og bygningsloven, T-1513, www.planlegging.no
- Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen, av 20.9.1995, www.planlegging.no
- Om barn og planlegging, Rundskriv T-2/08, www.planlegging.no

